

Kedves Órák

SZÉPIRODALMI, GAZDASÁGI ÉS ISMERETTERJESZTŐ
KÉPES HETILAP.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

VII. ker., Károly-körút 9. szám.

Ide intézendők az előfizetések, legzélszerűbben posta-
utalvánnyal, levelek, reklamációk stb.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

FARAGÓ SIMON.

Előfizetési árak

a regénymelléklettel együtt:

Egész évre **12 korona.** Félévre **6 korona.**

Negyedévre **3 korona.**

REGÉNY.

(10. folytatás.)

Mikor a lelkek szövetkeznek...

Írta: Lauka Gusztáv.

DACZÁRA annak, hogy Róberttel szemben sohase emlékezett meg a leány méltányos és igazságos panaszáról, sokkal tartózkodóbbá és hidegebbé lett Róbert irányában. — A vinczellérnek csak annyit válaszolt, hogy ez eseményt feledje el végképen, arról senki előtt se emlékezzék meg, mert a leány kibékítésére nézve ő személyesen fog eljárni. Némi fájdalmat okozott neki ezen esemény főleg azért, hogy ilyesminek az ő szüretjén kellett megtörténni. Arról azonban bizonyos volt, hogy azon esetben, ha azt barátai és ismerősei előtt panaszként emlitené fel, kinevetnék és még azt hihetnék, hogy ő az, aki e szép és kedves leánykába szerelmes.

Nem valami nagyon nyugodt éjszakája lehetett a fiatal grófnak, mert a szokottnál sokkal korábban kelt fel és még reggeli előtt meghagyta komornikjának, hogy azonnal menjen a faluba, keresse a Nády-családot és mondja meg Juliskának, hogy mielőbb látogassa meg őt, mert beszélőnivalója van vele. Talán mert biztosra vehette, hogy Juliska mindig engedelmes volt irányában, amint a komornik visszaérkezett és tudára adta a grófnak, hogy a leány a háztól távolabb, már szüleinek szérűjén dolgozik és csak a déli órákban látogathat el az udvarba, a gróf is ment a gazdaságba körülnézni.

A Nády-család annyira ismerte Alfonznak vallásos-ságát és becsületességét, hogy bármely időben szabad-

ságot engedett leányának, hogy amikor neki tetszik, azt meglátogathassa.

A déli harangszó még alig hangzott el és a gróf az éppen nála időző lelkészszel szivarozva sétálgattak a fiatal grófnak pipázószobájában, mikor a komornik jelentette, hogy Juliska a konyhában várakozik.

— Küldd be azonnal, — szólt a gróf komornikjához, anélkül, hogy a lelkészszel tudatta volna, mily ügyben akar a leánynyal beszélni.

Amint a lelkész a rendelkezést meghallotta, búcsúzni akart a házigazdától azon hiszemben, hogy talán kellemtelen lesz a fiatal grófnak, ha fültanuja lesz a leánynyal való beszélgetésnek.

— Csak maradjon, kedves papom, csak maradjon nyugton, — sőt ezennel legyen vendégem ebédre annyival is inkább, mert meglehetősen adagok maradtak azon peccsenyékből, melyek az ilyen időben még a legúrabb házaknál is található.

A lelkész megköszönte a meghívást és éppen akkor foglalt helyet egy támlásszéken, mikor a leány bekopogtatott.

Amint az ajtó megnyílt, Alfonz is felkelt ülőhelyéből és mosolyogva állt meg, a valami nagy bátorságot éppen nem mutató leány előtt.

— Mindent tudok, gyermekem, ami szőlőskertemben történt s az még növelte kedvetlenségemet,

hogy illetén különösen a fiatalos uracsoknál gyakori, nem mondom izetlenségnek, hanem kiméletlenségnek, éppen az én szivélyes vendéglátásom alatt kellett megtörténnie.

— Eszemágában sem volt — válaszolt a leány, — hogy én ezért méltóságodat okoztam, vagy méltóságodra nehezelttem volna. Én ezt a pajzánságot csakis annak róttam fel hibául, aki azt elkövette. Főleg pedig az fájt, hogy többeknek láttára engedte meg magának ezt a tiszteletlenséget, ami által lehetővé tette, hogy azok, akik közelebbről nem ismernek, erkölcsi és becsületbeli tekintetben, Isten tudja, mit gondolhassanak felőlem.

— E tekintetben egészen nyugodt lehet, mert kivéve azt a néhány munkást, aki atyám birtokáról lett a három napra felfogadva, a falubeliek sokkal jobban ismerték Nádý Juliskát, hogýsem a legesekélyebb rokonszenvet, tekintettel a fiatal grófra, róla feltehettek volna.

Szerencsése Róbertnek, hogy én is ismerem az urficskáknak e tekintetbeni hebehurgyaságát, különben jól megmostam volna fejét és megmondtam volna neki, hogy válogassa meg azokat, akikkel beleegyezésük nélkül irányukban magáról ennyire megfeledkezik.

— Köszönöm a méltóságos ur részvétét és csak arra kérem, hogy ne haragudjék azért, hogy a munkát abban hagytam és annak befejezte előtt, hazatértem szüleimhez.

— Eljárása ellen legesekélyebb kifogásom sem lehetett, annyival inkább, mert csak dicséretesnek találhattam, hogy véleményemet, amit erkölcsössége és becsületessége tekintetében magáról eddigelé fentartottam, igazolta. Némileg haragudni azonban mégis tudnék, ha tudniillik, egész napi bérét — amire nézve a vinczellérnél már rendezkedtem, — fel nem venné.

— Engedelmevel, minthogy úgy akarja méltóságod, fel fogom venni, de csakis azért, hogy a legesekélyebb ellenszegülést se tanusítsak méltóságodnak akaratára ellenében.

Ezeket mondva, a leány az ifju gróf felé közeledett, hogy neki kezét csókolhasson, de a gróf visszahuzta a kezét és e szavakkal bocsátotta haza a minden tekintetben kifogástalan viseletű szerény leánykát.

— Csak úgy viselje magát, mint eddig és minden időben biztosan számíthat pártfogásomra.

Amint Juliska eltávozott, az ifju gróf e szavakkal fordult igaz barátilag szeretett lelkészéhez.

— Nemde, tiszteletreméltó család, aki ily gondosan és erkölcsösen neveli gyermekeit?

A lelkész meghatottan jegyzé meg, hogy a leány, eltekintve egyéb érdemeitől, már abban is kiválik, hogy hitében és vallásosságában az egész falucskában nem találkozik olyan, aki őt felülmulná.

(Folytatása következik.)

Noé galambja.

*Kiküldé galambját
A csüggedt Noé:
„Szállj, fehér galambom,
Tengerek felé!”*

*„Mélységes, örvénylő
Vizek özönén
Lelsz-e partot, ahol
Kiköthessenek én?”*

*Kiröpült a galamb,
Visszajött megint,
Vad vihar tépázta
Szárnyát odakint.*

*Nem is röpöpent, csak úgy
Esett be szegény.
Dermedten pihent meg
Jó ura kezén . . .*

*. . . Szállj tovább bárkádön
A vizek felett,
A te időd még most
El nem érkezett.*

*Se szikla, se sziget,
Csak tenger, csak ég,
Dühét a vízözön
Ki nem adta még.*

*Az örvények feje
Egyre még szakad,
Féktelen száguld még
A vihar, a vad.*

*Nincs napváró virány,
Nincsen napvilág,
Reménytelen, sötét,
Kihalt a világ.*

*Elpusztult minden lény,
Bűneibe fúlt,
A nagy özönvízbe
Temetve a múlt . . .*

*S megy tovább hajóján
Csüggedő Noé:
„Ne csüggedj, én lelkem,
Szállj a cél felé!”*

*Viharvert bárkádnek
Ronesain viszed
A földi világot,
Az égi hitet.*

*„Mind, ami a múltból
Igaz és becses,
Veled van a bárkán
És jövőt keres.”*

*„Se vihar, se örvény
Nem árthat neki,
Tépett kis hajódat
Az Úr vezeti!”*

Palágyi Lajos.

A vén huszárcapitány.

Irta: **JÓKAI MÓR.**

Igen sokan ismerték; talán egész Erdély úgy emlékezik rá, mint közös rokonára; azon kövér természetes öregurra, azzal az egyenesre kipödrött, ősz bajusszal, azzal a piros orzával, melyen hol a jókedv, hol a jó bor hajnala mosolygott. Piros mentét, dolmányt viselt szürke prémezettel; — még az a mente is mosolygott piros arcza mellett, még az a prém is megöszült, mint a deres bajusz.

Ebben a feketekabátos, gyászoló világban magától is eléggé feltűnő lehet egy ilyen szürkebajszu, piros-arczu ember, piros mentéjével, mint valami boldogabb időkből feljaro jókedvű kisértet; de legkivált Bécsben és főképen, ha e valaki oly mennydörgő hangon beszél mindig, mintha tizenkét eskadront kellene rohamba buzdítani s kiejtésében esodálatosan vegyíti a fölösleges „ss” és „ch” betűket, amire nyelvének szokatlan kövérsége kényszeríti.

A jó öregurat úgy ismerték Bécsben, mint Erdélyben; az uri mágnások és a székely góbék, a katonatisztek és a koresmárosok, az öregek és a fiatalok, az udvari hölgyek és a szobalányok. Ha kérdeznék tőlük, mindegyik tudna róla valami furfangos adomát, valami szeszélyes ötletet mondani, ami nem is állna jól senki másnak, csupán csak egyedül ő neki, csupán az ő joviális, komolyan látszani akaró, de lenni nem tudó arczához, az ő fúrge, kövér természetéhez, az ő fiatal ősz fejéhez s divatos piros mentéjéhez.

Ismerte őt maga a császár is. A jó öreg Ferencz, midőn nyolekszázötvenhétben ott járt Erdélyben, bemutatatták neki az akkor még ifju deli legényt, aki akkor is épp olyan keveset tudott németül, mint harminczesztendei Bécsben lakás után. A császár kérdezte tőle:

- Hogy hívnak?
- Székely.
- Micsoda nemzet vagy?
- Székely.
- Minő ezrednél szolgálsz?
- Székely.

A császár nevetve mondá kísérőinek: Ettől tanuljatok rövidséget, három kérdésre egy szóval tud felelni.

Még akkor hősiünk igazán hős volt, csatátereik hőse, látta Napoleont, nem is futott tőle, ha nem parancsolták s ott volt a verésében is! A lipcsei véres napokon erősen pusztíták a francia golyók a jó huszárok rendeit, kettőt-hármat kiáltott a sirból a gyilkoló teke.

Székely János csak pödörgette még akkor fekete bajszát s hetyke mosolygással mondá szomszédjának: — Itt szeretném látni az excelsum guberniumot Erdélyből, Mihály bátyámmal együtt. Erre mondana valami ortikulust bátyámuram, ha tud!

Hejh, ez a bátya nagy keserűség volt a jó Jankó úrra nézve. Épp oly komoly, mint minő vig az öccse, jámbor, otthonülő férfi, tudományos és szigoru ember, aki nem tudta szó nélkül hagyni mások bohóságait.

Képzeltetni, ha még olyan dolgokért is megszólítja uraöcsét, hogy az egyizben egy jóbarátja feleségét elszökteté.

János ur szép, és merész legény volt még akkor, nem szeretett sokat ábrándozni, verset írni sem volt szokása, megkérdezte az asszonytól, ha szereti-e? Igen, vagy nem? Amint a nő igent mondott, kivezette a tánczteremből, mikor legjobban járták a lengyelt, az udvaron állt Mihály bátyja szekere, abba felültette, a

kocsinak megmondta, hogy ha Kolozsvárig meg mer állapodni, főbelövi s reggelre Kolozsváron volt Mihály bátyja udvarában a lopott asszonyt.

Képzeltetni azt a rettenést, a mivel a törvénytudó férfi e hallatlan merényletet fogadta.

— Szerencsétlen, tudod-e mit tettél?

— Hát mit tettem? Kolozsvárra kocsikáztam egy szép asszonyt.

— Elkoczkáztad az életedet, szabadságodat, jövődödöt . . .

János ur sehogysem értette, hogy miért?

A törvénytudó testvér mindjárt felnyitotta előtte a tripartitumot s megmutatta neki a rettenetes ortikulust, mely a nőrablás ellen van hozva.

— Hát ki mondja azt, hogy én raboltam? Rablás az, ha valakinek kedve jön velem utazni? Én nem raboltam el szegényt. Kérdezd meg kocsisodat: nem az egész uton csókolódtunk-e? A csókolódzás ellen pedig nincs törvény hozva: azért ha a férj akarja, kihivhat párbajra, azt pedig minden pereputyával együtt le-
apritom. Az approbatával nem törődöm, kardtól, pisztolytól nem félek!

— Egyébiránt, — tevé hozzá kis idő mulva, midőn lassanként lecsillapult, — ha olyan nagy lármát csinál-
tok érte, hát inkább visszaadom neki az asszonyt.

Ugyis történt: visszaadta a nőt. Hogy a férj hogyan köszönte meg az eddig való gondviselést? arról hallgat a krónika. Annyi bizonyos, hogy János ur ez alkalommal mind az approbata, mind a tripartitum papirosmennköveit szerencsésen kikerülte.

A méltó bühnhödés csak később érte utól ifjúkori bünciért — megházasodott.

Annyi borzasztó példa nem riasztotta vissza ettől.

A bátor vakmerő férfiú azután, kit sem a francziák ágyui, sem Verböczy törvényezik meg nem tanították a félelemre, feltalálá végre azt a hatalmat, amely életében egyedül volt képes rajta imponálni. Nem a háboru, hanem a házasság, a gyöngye szívek próbaköve.

Kivált, ha az ember szereti a szépet, főleg a másét, a maga felesége pedig nem szép és féltékeny, ha az ember szeret pipázni s a felesége ideges, aki elájul a füsttől, ha az ember szeret kártyázni s a felesége azt kívánja, hogy olvasson fel neki verseket s ha végre az ember szeretne ur lenni a háznál és a felesége is éppen arra törekszik és aztán az ember fél a feleségétől, az pedig nem ő tőle.

A derék János ur gyakorta megvallá bizalmas barátai előtt, hogy hitvese rettentőbb rá nézve egy század francia dzsidsánál.

Egyszer falura utaztak együtt, nagy bőrös, ablakos hintóban, bőrládák, dobozok a hintón kívül és belül számbanvehetetlen mennyiségben.

János ur nem pipázhatott az egész uton, a szép tajték pipát tehát rábizta inasára, ki a bakon ült, hogy viseljen addig rá gondot.

Mikor megérkeztek a nagyságos asszony kastélyába, kiki sietett a saját szobájába, az inas hordta fel nyalábbal a hintóból a holmikat.

Régi háborui bajtárs volt a legény, Tanaszinak hitták, hajporos czopfját még most is viselte.

(Folytatása következik.)

AZ ASSZONY.

(Elbeszélés.)

Irta: **Tolnai Lajos.**

Sovány, kis ragyás ember, őszbecsavarodott hajjal, a legszegényesebb, kopott, zöldesfekete ruhában, hosszuszáru, fehér agyagpipával üldögél millió apró, tiszta foltal befecskendezett ócska íróasztala mellett. Jókedvvel ropogtatja a nagy, gömbölyű ódivatu betűket.

— Szabad, — lépj be, fiacskám.

Mivel egy komoly tisztviselőnek mindig el kell merülnie a munkájában és bizonyosan nem szabad embert, észrevennie a belépő ügyes-bajost,

— itt is, már harmadszor is köszönt a látogató asszonyság, míg végre a kis ragyás ember észrevette és megfordult.

— No, no, tiszteletes asszony, hát ez mi? Ilyen korán? Csak nincs valami nagy baj? Az én drága kollégámmal csak a napokban töltöttünk a városban egy pompás estét. Olyan volt az arca, hogy az egészségtől majd kipattant. Nem gondolnám, hogy betegség — különben adunk helyette jó szívvél. Ahol ilyen ügyes a papné — nem nehéz oda embert kapni. Akár magam is elmegyek.

— Oh, esperes ur — és a természetes, javabeli barna asszony huzódzott a barátságos ölelgetés alul. Nagy az én bajom, kimondhatatlan nagy.

— Csak nem! Nem szereti az urát? pedig a róka ügyes egy ficzkó, — bolondulnak érette a korcsmárosnék.

— Utálok, megvetem. Pfuj!
— Mi történt?

A tiszteletes asszony eltakarta szép, barnapiros arcát, és sirt.

— Egy napot se töltök veled, a czudarral.

— No, no, még kettőt is.

— Egy órát sem.

— Halljuk azt a főbenjáró bünt. De ide üljön a tiszteletes asszony közelébe, mert a szép asszonyoknál nagyot hallok.

— Ne nyuljon hozzám az esperes ur, nem szép az. Papi embertől egyebet várna az ember.

— Lelkem, fiacskám, nekünk vérünkben van, hogy szeretjük a szépet. Ez egy kicsit a mesterségünkhöz is tartozik.

— Elég csúf dolog, de hadd panaszlom el a bajomat. Válni akarok az uramtól.

— Van-e tanu, jó fogós, bátor, nyelven, aki a püspöktől se ijedjen meg, mert az kell ám. Négy, öt, vagy mentül több, aki szemmel látta, így ni! A saját füleivel hallotta, így ni! ott vala, úgy, mint mi ketten! Megesküszik az élő Istenre. Ezek nélkül a legnagyobb panasz sem ér semmit. Aztán pénz is kell, sok pénz.

— Lesz.

— Oh, édes tiszteletes asszony, csak szegény, műveletlen fehérnépeknek való a válás. Okos asszony, meg jó asszony az ujján keresztül nézi az efféléket. Ma még bűn, holnap már tréfa, semmi.

— Nem, — én válok.

— Tönkre akarja tenni az urát?

— Én nem bánom.

— De maga is tönkremegy. — Ha egy mészárosné válik az urától, jó, váljon, majd talál mást, de egy papnénak nem lehet. Tudja mi lesz belőle? Az apa állását vesztheti. Hány gyermekük van? Ugy tudom az a két fiu. Hát azokat is meg akarják ölni? Menjen, ne bolondoskodjék. Egy napig, kettőig — ha olyan édes asszonynak a harag, — hát haragudjék, aztán majd megbékülnek.

— Nem, nem, — én nem akarom többet látni. Válok.

A kis, sovány emberke össze-össze húzta a borzas, nagy, szürke szemöldéit, végig-végig trapozott a keskeny, hosszú szobában, hol a pipaszárat tisztogatta, hol nagyokat köhöntett.

— Hát meghivassam?

— Meg.

— Most jól állnak. — Lovuk, tehenük, földjeik, mindenük. És ebbe mindenbe beleunt? Ugy? Elmegy ez fiacskám, mind. Maga is, meg az ura is, könnyen úgy maradhat, mint az ujjam. — Hanem jó, gyujtsa fel a házát, szép ám azt nézni, akinek semmi kára benne, de kínos, akinek a szive, lelke odaég.

— Engem le nem beszél. Én tudok, amit tudok, láttam, amit láttam, elég. Utálok. Én jó voltam, hű voltam, nem ösmertem a heverést, a hajnal mindig ébren talált és munkában, — amit rám mér az Isten, hát mérje rám. Majd meglátom, Isten a gonosz-
nak fogja-e pártját, vagy a jónak.
— Szegény asszony, — hát maga így ismeri az Istent? Az születésénél kiadja kinek-kinek az osztályrészét s aztán éljen vele az illető.

Mordan, komoran hagyta el az asszony az esperest, meg volt győződve, hogy ennek a válásnak meg kell történnie, ha ég-föld

összeszakad is.

Egy évig, két évig folyt a per, húzták-vonták egymást. Az asszony keményen a sarkára állva, nem hagyta magát. Egyik darab jószág a másik után ment el, a tanuk nagyon megkivánták a magukét. Ők nem csak azt látták, amit talán láttak, — a legocsmányabb dolgokat kitalálták és jőpénzért meg is esküdtek reá. Hogyne! Nincs abban semmi különös, így szokott az menni.

Lejött az ítélet, nagyszerű ítélet. A papot megfosztották szép, jövedelmes hivatalától, mert napnál világosabban kisült rá a paráznaság, az iszákosság, a kártya, a korhelység, csak éppen hogy embert nem ölt, de ha követelte volna a papi törvényszék, hát a jó tanuk azt is bebizonyították volna készségesen.

A háborgó felek elválhattak örökre.

— Szép kilátás. —

A pap az eklézsia kirendelt emberei előtt átadta a klenodiumokat, a szent edényeket: két nagy ezüstözött tálcát, egy keresztelő czinmedenczét, három aranyozott kehelyt, néhány borpecsétes, jócskán elrongyolott úrvacsorai abroszt, átadta az archivumot régi értéktelen iratesomagjaival, matrikulákat, a régieket, az olvashatlanokat, szakadozott, megsárgult, zöldült, lyukacsos leveleivel, és az ujakat erős kutyabőrbe kötve, hogy soha, míg a világ áll, el ne szakadjanak.

— Kedves fiaim, — szólt ellágyult hangon a szerencsétlen lelkész, — hadd irjam ki előbb a neveteket.

— De nem hiteles, — szólt vékony, nyifa hangon egy fiatalos pap, mert már nem törvényes lelképásztor.

— Igaz, hanem mégis kirom.

— Ám pecsét nélkül.

— Oh, tudom. Kirom a házassági levelünket is, mert ide van bejegyezve.

— Tessék.

Mikor éppen az utolsó szavakat írta, — belépett az elvált feleség.

— Zsuzsi, — tekintett föl a pap, — de nem hittem volna, hogy valaha ez így legyen.

— Lesz az még rosszabban is.

— Hát nem vagy megelégedve, hogy koldus lettem, hogy kikergettek a fészkeimből, hogy hajléktalan vagyok!

— Mit érzelegsz? Akkor lett volna szíved, mikor megsaltál.

— Nem szólott.

Betette zsebjébe az iratokat és végigtörülgette szemcét.

Következtek a többi átadnivalók. A kertek szépen viruló gyümölcsfáikkal, szőlőikkel.

— Mind én ültettem: ezt, mikor a Sándor fiam született, ezt a nagy vörösbélüt, mikor Samut a gimnáziumba vittük, ezeket a tőkét a gróf ajándékozta az Ilonám születésekor — — mindennek vége!

A papné, — mintha csak egy sokkal jobb eklézsziába készülődtek volna, — vígan, elevenen szedett-vedett ezt, azt, és hányt a szekérre, rendezkedett; nagy, lármás hangon parancsolt.

Átadták az utolsó darabot is, és kihuzódtak az egykori kedves szép papi-lakásból.

Igy vonulhatott ki az első emberpár is a paradicsomból — legalább Ádám.

Sok esztendő szaladt le ezután.

A Sándor szegyenletében a Körösbe ölte magát, Samu mitől, mitől nem: megvakult és vándorló apjához szegődött, Ilona — az szerencsére előbb elköltözött és nem látta szülői szerencsétlenségét.

Egy alkalommal utam Nyikos felé vitt, hol a pap jóbarátom volt. Épp a kapuban álldogálunk, mikor egy természetes, erős asszony, úgy félig paraszt, félig uriszbásu ruhában, a fejét egy töltött zsákkal, jön felénk. Megcsapott valami fájdalmas érzés.

— Ki ez az asszony? — kértem lelkész barátomat?

— Kondorosné, akinek az ura egyszer itt volt pap, visszament az urához, mikor már mindenük elpusztult. Tíz esztendeje, hogy szegény Kondoros bácsi gutaütötten fekszik — s ez az asszony ápolja, de olyan hűn, mint a leghűbb kutya.

—*~*~*~*

LANT ÉS KARD.

— Elbeszélés a szabadságharczból. —

(Pályamunka.)

Írta: KOVÁCS ZSIGMOND.

A badacsonyi szüretetek híresek voltak minden időben. Hirük azonban nagyobb volt addig, amíg Magyarországnak ezen az áldott bortermő vidékén is végig nem pusztított a „filloxera“. Ez az átkozott féreg még a badacsonyi szüretetek hirnevén is kemény csorbát ejtett.

Ma már ott is csendesebb a világ. A nektárt adó szőlőtőkék újra életrekelnek ugyan, de a régi vig élet aligha tér oda többé vissza.

Annak előtte csakugy özönlött oda a vidék dzsentri-népe. Sokszor hetekig folyt a mulatság. A jó bor és vig zene derült kedélyre hangolta még a legfásultabbakat is.

„Hol zene és a pohárba' bor van:
Tarka jókedv születik meg ottan.“

—*~*~*~* Az első gyümölcsévés. ~*~*~*

És ezek a badacsonyi vidám szüretetek nem egy életre kiható szerelmi viszonynak voltak létrehozói. Kisfaludy Sándor poétikus szerelme is itt kelt életre, amint azt igen szépen megörökítette nemrég egyik költőkollégája színmű alakjában. Sőt van erről tudomásunk az ő saját szivreható munkáiból is.

Bizonyára élnek még itt-ott ma is az öregebb nemzedékből, akik ezeken a hirneves badacsonyi szüretteken kötöttek holtig tartó szerelmi frigyét. S nagyobb részük kegyelettel emlékszik vissza az ott eltöltött szép időkre.

* * *

Az 1847. évi badacsonyi szüret talán utolsó volt azok között, amelyek a szabadságharcz bekövetkezése előtt a régi patriarkális módra folytak le. Ezentúl más, barátságatlanabb világ következett s a hazafias középosztályhoz tartozók sok időn át nagyon visszavonult, apathikus életet folytattak.

Ezen a szüreten a dunántúli előkelőbb családok különösen nagyobb számban jöttek össze. Akkoriban a lég már telve volt oly eszmékkel, amelyek a kedélyeket állandó izgalomban tartották s amelyekből nagyobb-mérvű változtatásokra lehetett következtetni.

Folyt a politizálás minden egyes csoportban. Az idősebbek hévvel tárgyalták a felszínre került nagyobb szabású kérdéseket. A fiatalabbak ellenben apróbb multságok rendezésén törték a fejüket s ha szerit teheték, tánczba kerekedtek a jó cigányzene mellett.

Kevesen fordultak meg ott olyanok, akik előzetesen már ne ismerték volna egymást. Csak a kivételek közé tartozott, ha olyan is vetődött oda, aki még sohasem volt badaacsonyi szüreten.

Egy csoportban, ahol csupa nők s fiatal emberek voltak együtt s ahol a társalgás nagyon is élénken folyt, főleg egy szép fiatal barna leány vonta magára a közfigyelmet. A nagyvilágban most fordult meg először s így kevesen voltak, akik annak előtte ismerték.

Öreg nagymamája hozta oda a Balaton somogyi oldaláról. Kis unokáját itt akarta először nagyobb társaságnak bemutatni.

Özvegy Hrabovszkyné — így hívták az öreg asszonyt — már rég hordta az özvegyi fátyolt. Veje, ki a Dunántúl egyik legtekintélyesebb családjából származott, mint huszárcapitány néhány év előtt halt el. Leánya csak kevéssel élte túl s így az árván maradt unokának ő volt az egyedüli gondozója.

Hétfalussy Miklós huszárcapitány alig volt több negyvenévesnél, amikor leánya, a kis *Azala*, árvaságra jutott. Szerencsére a kis leány az öreg nagymama védszárnyai alatt a legbiztosabb otthonra talált.

Eddigélé az alig tizenhétéves leány nagyobb társaságban nem igen vett részt, aminek oka abban is rejlett, mivel a zár-dából, ahol nevelőben volt, nemrég került ki.

A badaacsonyi szüret tehát egész új világot tárt a minden szépre és jóra nagy fogékonysággal bíró ifju leány lelki szemei elé. Ugy érezte, hogy ő reá nagy hivatás vár ebben az új környezetben. Hogy mi? Azt még nem tudta, csak éppen sejtette.

* * *

Gyönyörű szép őszi nap volt. Olyan, aminő Magyarországon a szeptemberi hónapokban igen gyakran szokott előfordulni.

A hegy alsó részén egyszerre csak egy négylovas, könnyű fogat áll meg. A bakon ülő délelég fiatal ember — hihetőleg a négyes-fogat tulajdonosa — pár percnyi gondolkodás után egyet esettent nyelvével s a négy táltos, mint a szélvész, ott terem a tágas borház előtt.

A házigazda, vagyis a nagyterjedelmű szőlő ura, *Csálhy Gáspár* uram, meglátva a kocsiból kiugró új vendégét, elébe megy s szívélyes szavakkal köszönti.

— Isten hozott, kedves öcsém! Ha jól ismerlek, te Vámosy Jóska vagy. Ugye eltaláltam?

— Az vagyok, édes bátyám! Eljöttem én is, hogy beálljak szőlőfogyasztónak. Talán nem leszek még fölösleges vendég?

— Dehogyan leszel, öcsém! Elférünk itt még többen is. No gyere, bemutatlak a hölgyeknek. Te ugyis azok közé való vagy. A lovaikat majd elhelyeztetem.

Az öreg úr karonfogva vendégét, rövidesen bemutatta a nagyobb részét hölgyekből álló vendégesoportnak. Aztán otthagya. Mulasson, ahogy tud.

Vámosy Józsi, ki ekkor a megye alispánja mellett jurátuskodott, azok közé a fiatal emberek közé tartozott, akik első pillanatra mindenkit meg tudnak nyerni. Daliás alakja, rokon szentes modora az új társaság tagjaira is igen jó hatást tett.

De talán nem volt senki a társaságban, akire a fiatal ember megjelenése oly különös hatást gyakorolt volna, mint a Somogyból odakerült ifju szép barna leányra. Ez, bár éppen nem volt félénk természetű, mindannyiszor zavarba jött, valahányszor az ifju hozzá intézte szavait.

A fiatal jurátus maga is érezte, hogy ő vele most valami különös történik. Sohasem volt még így nő-társaságban feszélyezve. Daczára azonban ennek a megfejthetlen állapotnak, amikor csak tehetette, legszívesebben társalgott a somogyi kis leánynyal. Tudja Isten! Maga se tudta, miért, de oly boldog volt, ha annak közelében lehetett.

Egyszer azután válni kellett.

Mielőtt azonban a társaság széteszolt volna, Vámosy oda ment az öreg nagymamához s engedelmet kért, hogy Kocsárdon, ahol az öreg asszonynak birtoka volt, tiszteletét tehesse.

— Hozza isten, édes öcsém! Hiszen ugy tudom, maguknak is van ott valami kisebb birtokuk. Tehát nem is jön egészen idegen helyre. Lám, lám! Hogy ismerkedik az ember össze.

* * *

Nem telt bele néhány nap, Vámosy Józsi már Kocsárdon termett.

Ott időzött majd két napig. Ez az idő éppen elég volt arra, hogy a két fiatal, összeillő pár tökéletesen megértse egymást.

Nagyon sűrűn Vámosy a Balatonon át nem járhatott Somogyba. Hivatala is lekötötte úgy ahogy. Hanem annál többet levelezett szive választottjával, s ez a folytonos levelezés mind bensőbbé érlelte köztük a kölcsönös vonzalmat.

A téli hónapok, amikor a Balaton befagy, inkább alkalmasak a Zalában és Somogyban lakók közötti közlekedésre. — Vámosy is felhasználta a kedvező alkalmat s szánkán mind-sűrűbben repült át a Balaton jegén.

A karácsonyi ünnepeket is Kocsárdon töltötte. Azzal a föl-tett szándékkal ment oda, hogy megkéri a szép leány kezét.

A sok mindenféle akadály miatt azonban a jegyváltás nem ment oly könnyen. Most ez, majd az jött közbe. Hanem az akadály csak növelte szerelmüket.

Vége ugy farsang vége körül csakugyan megtörtént a jegyváltás. Az ifjak a halandók legboldogabbjai közé számíthatták magukat.

* * *

Azonban ember tervez, isten végez!

A következő hónapban oly események történtek, amelyekhez hasonlót a magyar nemzet századok óta nem látott.

Jöttek a dicső márcziusi napok. A nemzet apraja-nagyja örömmámorban úszott. A legtöbben azt hitték: „igazságos“ Mátyás kora tért vissza.

Ezeket a szép márcziusi napokat azonban nemsokára véres napok váltották fel. Megszólalt a harezi riadó s a haza ifjuságát a nemzet kormánya fegyverbe szólította.

Vámosy Jóska is meghallotta ezt a harezi riadót s minden hosszas gondolkodás nélkül fölesapott ő is honvédek.

Beállt huszárnak abba a csapatba, melyet ott a Balaton vidékén szerveztek.

De mielőtt zászlóaljához berukkolt volna, átrándult még Hrabovszkyékhoz Kocsárdra, hogy szép menyasszonyától búcsút vegyen.

— Kedves Azalám! Búcsúzni jöttem, — szölt a meghatottságtól kissé rezgő hangon. — Bármily nehéz is a válás, tudom, helyeselni fogja tettemet.

— Igaza van, — felelt könnyező szemekkel a leány. — Magának menni kell. De remélem, — tette hozzá félig tréfásan — mint babérövezte hős fog visszatérni s én annál büszkébb leszek az én daliás vőlegényemre. Rám számíthat, én hűséges jegyese maradok.

— Áldja meg az ég ezért a nyilatkozatáért, édes Azalám! Legyen meggyőződve, bennem csalódni nem fog semmiképen.

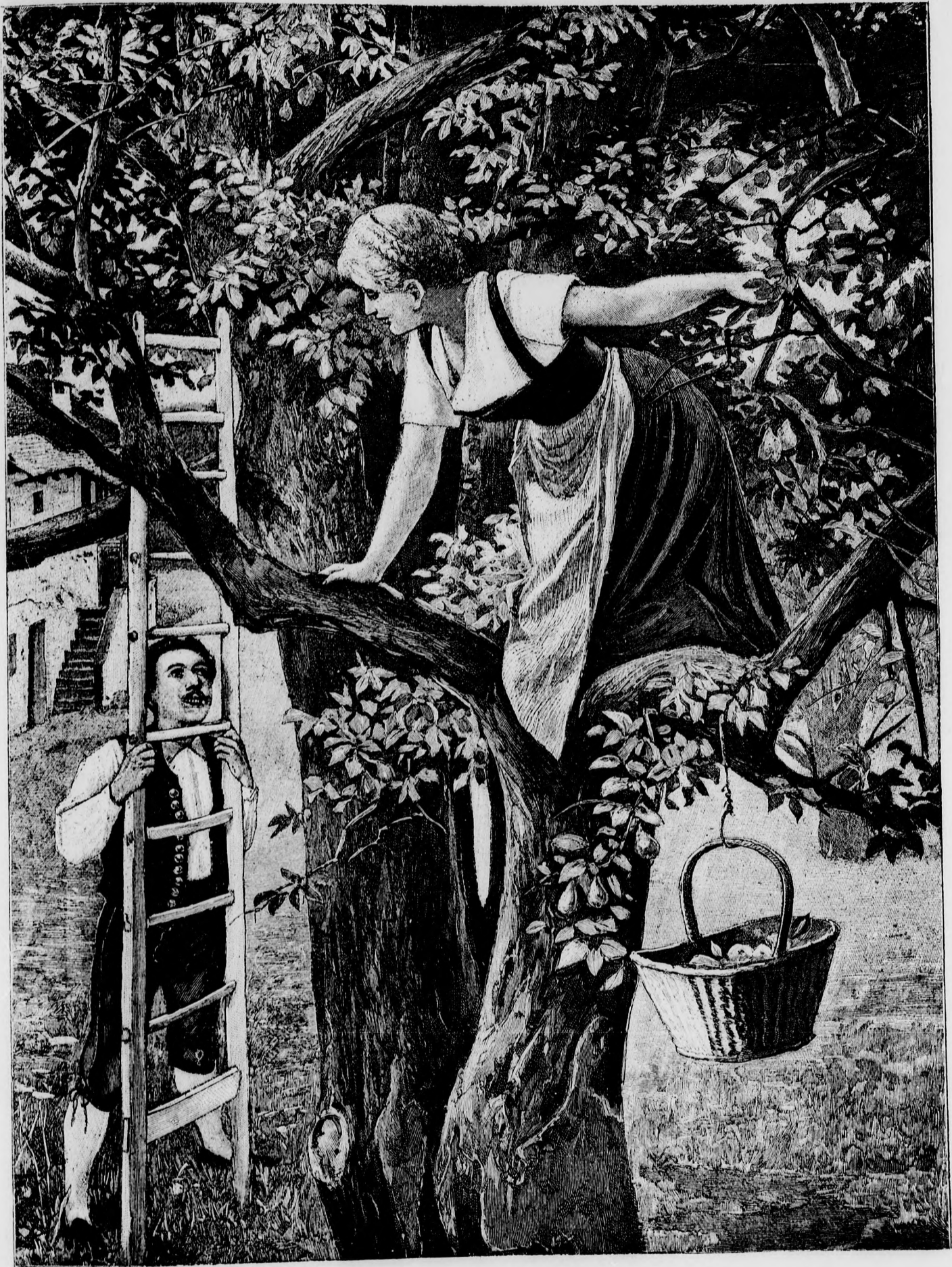
Azután elbeszélgettek még sokálg.

Azala egyszer odafordul a vőlegényéhez s azt mondja neki:

— Tudja mit, kedves Józsi! Nekem van egy medaillonom, melyet nagymamától egyik névnapomra kaptam. Ezt én átadom magának. Azt állítják róla, hogy aki azt magánál hordja, annak nem esik baja, bármily veszedelem közé jusson. Őrizze meg talizmán gyanánt. Hátha igaz, amit róla beszélnek!?

Vámosy a leghálásabb köszönettel fogadta ezt a gyöngéd ajándékot. Megígérte, hogy zsinórra köti s szive fölött hordja azt mindenkor.

Aztán búcsút vett ugy a jó öreg nagymamától, mint viruló

◆* Almaszüret. *◆

szép menyasszonyától. Az elválás nehéz volt. De hiába! Ennek így kellett lenni.

* * *

A császári hadsereg egyrésze 1849. június havában a Fertő vidékén táborozott. Lassan-lassan vonult odább s Wyss tábornok június 12-én már Csornán ütötte fel fő-hadiszállását.

Klapka, ki ekkor Győrben tartózkodott, kémei által a császáriak Csornára való bevonulását megtudva, üzenetet küldött a Pápáról Tét felé haladó Kmettynek, hogy kanyarodjék Csorna felé s támadja meg Wyss seregét.

A hős Kmetty, bár serege nagyon fáradt volt, azonnal kiadta a rendeletet, hogy: előre!

Június 13-án kora hajnalban már Csorna dombtetőin állt seregével. Ágyúit nyomban megszólaltatta, melyek halált szórtak a mitsem gyanító osztrák hadseregére.

A meglepett Wyss tábornokot ez a hirtelen támadás édes álmából riasztotta fel. Elszánt, edzett katona lévén, menten talpraugrott s csapatait rendbeszedve, nagy kitartással védekezett.

Az ütközet három óra hosszat tartott s rendkívül véres volt. Egyideig alig lehetett meghatározni: a hadi szerenese hova dől? Mignem nyolcz óra tájban Farád felől megszólal a honvéd-huszárok trombitája s ez döntő befolyással volt az ütközetre.

Az osztrákok hadereje a huszárok támadása folytán fölbomlott s a győzelmet a magyar honvédség aratta.

Az ütközetben Vámosy József is részt vett. Rendkívüli bátorsága, többrendbeli hőstette folytán ekkorra már századosáig vitte fels egyike volt azoknak a tiszteknek, akiket bajtársai különösen nagyrebecsültek.

Az ütközet előtti napon azonban a fiatal századost, aki különben nagyon élénk kedélyű volt, valami borongó érzés lepte meg.

Egyik legkedvesebb barátja és bajtársa, Herendy Elek, észrevéve ezt a borongást, megkérdezte, mi baja?

— Pajtás! Nagyon kellemetlen eset ért. Neked elmondom, hogy legalább te végy róla tudomást. Amikor menyasszonyomtól búcsút vettem, egy medaillont kaptam tőle, melyet eddig mint talizmánt hordtam nyakamban. Hogy, hogy nem: ez a medaillon elveszett. Nem vagyok habonás, de ez eset annyira megzavart, hogy most alig bírok magammal.

— Ugyan, hagyd el! — szólt Herendy. — Ne csinálj magadnak fantomokat. Nem vagy te gyerek!

Sajnos! Vámosy az ütközetbe már ezzel a dúlt kedélyvel ment. Hidegvére azonban nem hagyta el; s amikor a rohamra szóló harsona megszólalt, elszántan tört a kétségbeesetten küzdő ellen soraira.

A huszárság rohama, mint már fentebb említve volt, döntő befolyással birt az ütközetre. De a véres küzdelem magyar részről is több áldozatot követelt.

Azok közé, akik a csata hevében elbaltak, vagy sebet kaptak, tartozott Vámosy is. Egy ágyúgolyó éppen akkor röp. pent feléje, amikor az ellenség már bomlófélben volt. A vitéz századosnak egyik lábát hordta el a gyilkos golyó.

Barátja, Herendy, rögtön észrevette a bajt. Embereivel félrevitette az iszonyú kínokat szenvedő hőst. Sebeit bekötötték. Vérvesztése azonban oly nagy volt, hogy megmenteni nem lehetett. Pár óra mulva, könnyező barátja karjai közt adta ki lelkét.

* * *

A szép menyasszony azalatt odahaza csak várt, várt. Számlálta a napokat, azon hitben lévén, hogy dicsőségövezte vőlegénye, akitől már oly régóta van távol, — egyszerre csak bekopogtat.

De ez a reménye oly hiú volt! Sok, sok hónap mult el s ő még mindig egyedül van.

A fiatal, ábrándokra hajló leány ugy apai, mint anyai ágon oly családból származott, amely családok nem egy hirneves író adtak már a hazának. Benne is felpezsdült a nagy magánosság-

ban ez a zszibongó irói vér s vőlegénye távolléte alatt egyre irta a szebbnél-szebb verseket,

Ebből az időből keletkezett az a verse, mely így kezdődik:

„Tied volt arczomnak
Első pirulása,
Ébredő szívemnek
Első dobbanása.“

S a dal csak szállt, szállt a távollevő vőlegény után. Egyik-másik el is jutott annak kezeihez.

Egyszer aztán hire jött a csornai csatának. A szép leány megtudta, hogy szeretett vőlegénye ott esett el s többé nem jön vissza.

Kínos fájdalom borult lelkére s a rettentő hír annyira leverte, hogy beteg lett belé. Még hetek mulva is alig birt magához jönni.

Férjhezmeni többé nem akart s kérését sorra kikoszorázta. De aztán öreg nagymamája kérésére, ki napról-napra gyöngült, pár gyászos év után ráadta a fejét, hogy odanyujtsa kezét egy derék ifjúnak, aki halálos vonzalommal viseltetett iránta s aki aztán a közéletben később nevezetes szerepet játszott.

S a szép barna hölgy még azután is irogatta a búsongó verseket, amikor már asszony volt. Lantja, mely oly édes hangokat adott, visszhangot kellett országszerte. Még a főváros lapjai is közöltek tőle verseket. Költészete nem csupán környezetének zengett.

És ezekben a költeményekben a csornai csatában elesett vőlegény emléke is szerepet játszott, habár csak eltitkoltan is.

Egy költőnő ily szerelmet nem tud lelkéből könnyen kiűzni.

Kis családi fészek.

Kis családi fészek,
Amire én vágyom.
Az lenne mindenem
E semmis világon,
Egész mennyországom.

Úgy élnék mellette,
Áldva őt unatlan,
Mint patak az erdön,
Völgy a hegykallanban,
Fecske ereszaljban.

Megelégedném ott
Egy darab kenyérrel,
Meg egy kedves, drága,
Hű kis feleséggel,
Baldog reménységgel.

Kedvemnek, nótámnak
Nem szakadna vége,
Úgy belémerülnek
Édes szerelmébe,
Dédelgetésébe.

Megosztanám véle
Falatom felét is,
Czirógatnám mind az
Életen át végig,
A nagy öröklétig.

Minden gondom, tettem
Örömét keresné:
Csak tessesem jobbá,
Édes-teljesebbé,
Fényesebbé, szebbé.

Soha más se lenne
Az én gügyögésem:
Csakhogy tartson engem
Aranyos szívében,
Szíve közepében!

Dara Máté.

HIRES ASSZONYOK.

Irtá : Malcomes Gizella bárónő.

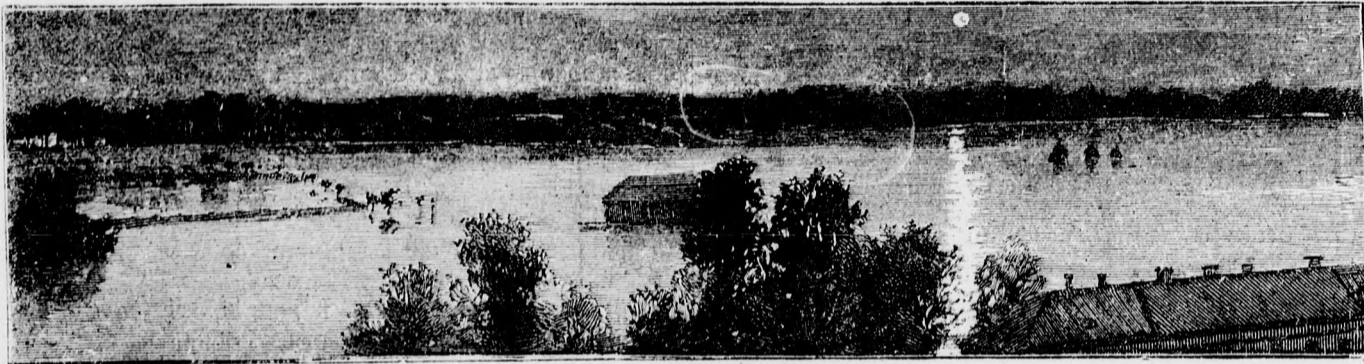
Nem a Grachusok anyjáról, és más hasonló éltes asszonyságról akarok zengeni, kiknek dicsőségét már rég benőtte a moh, kevésbé klasszikus hírességekről szól az ének, kik örömmel és dúsan mindenhol nyílnak, mint a pipacs, de kiváltképen minálunk. Mert olyan nők, akik minden áron szerepet akarnak játszani, minden égöv alatt találhatók, azonban a mi édes hazánkban se szerik, se számuk. Ugyan már hol is virulhatnának könnyebben, mint itten, hisz oly esinosak és szeretetreméltók ők — és a férfiak oly udvariasak! Nem létezik vidéki város, mely legalább egy olyan hírességet magáénak ne mondhatna és milyen kedves ez a típus, mennyi hálával tartozunk ennek!

Emez asszonyok a jó izlésnek terjesztői, maguk köré gyűjtik az ifjúságot, rászoktatják a művészetre és tudományra, amennyiben összebarátkoztatják azzal a nagy művészettel, amelyről egy régi pogány költő egész könyvet írt és azzal a tudományal, amelyben sohasem lehet fenékre szállani, ők a civilizációnak

fakó életbe. Régi dolog, nem mindenkinek áll minden jól. Ha minden asszony híres, akkor egy asszony sem az. Bizonyára a hölgy, ki szellemdús, szép és gazdag, eme harmoniai egésznél fogva ki van szemelve arra, hogy szerepet játsszék, föltevén, hogy arra kedve dudorodott, egy olyan az ő feladatának tökéletesen meg is felel...

Hová jutunk azonban mi a kisvárosi társasággal, ha derék asszonyaink, kiknek a sors másodosztályu menetjegyet nyomott kezébe, — nesztek, utazzatok ezzel a siralom völgyében — mindenáron az első osztályon akarnak utazni. — Nem toppan-e be azután egy goromba kalauz, aki őket gyöngédtelenül arra figyelmezteti, hogy nincs jogukban a bitorolt vasuti kocsiban ülni, tessék kiszállani. Nem kellene-e inkább megelégedniök azzal, hogy inkább a szűk körben váljanak díszre, mindamaz előnyeik, melyek a nőt környezete előtt nélkülözhetetlen kedvessé varázsolják. Én már azon a ponton vagyok, — veszem is észre, — hogy egy erkölcs-philosoph neveltséges hanghordozásba esem és az asszonynak eme fajtája, mely emez erényes mesterséget oly szenvedélyesen űzi, szívemnek nem kevésbé idegen, mint a „híresség minden áron“.

Azonban mégis azt hiszem, hogy egy komoly szó itten helyénvaló lesz. Mert a társadalomnak eme ki-

—♦— Szt.-Margitsziget éjjel. ♦—

leglelkesebb apostolai, mert ők azok, kik a legujabb divatot becsempészik a legfelreesebb helyre is, ahol még a madár se jár, — legfeljebb a gólya.

Egy olyan asszony, ki ott helyben híresség a társaságnak, a társaságnak a lelke. Ő avatja fel a bált ballá, az estély árvaságra jut, ha ő protekcióját nem veti latba, sőt valamire pletyka sem gondolható, ha ő nem fogadná védszárnyai alá. És mennyire uralja télvíz idején a szalonokat, — oh, mert vannak szalonok is! — és nyáron keresztül érezi hatalmát az egész fürdőző közönség.

A beteg szívek, a megtört lelkek, melyek a fürdőkben gyógyulásért epednek, éppen úgy elismerik fensőbbiségét, mint az egészségtől duzzadó, dombszöghi Mokány Bertalanok. Azonban tökéletes boldogság nem létezik e földön.

A helyhez kötött híres asszonynak is megvan a maga baja, mert hát nem ő az egyetlen. Ah Istenem, a verseny eme téren, is igen nagy már és valamint az égboltozaton az álló csillagok a tejutat alkotják; éppen úgy ama kisvárosi szemhatár felett egy esomó égő nap forog — és a szegény bolygók, a fénysóvár férfiak kétségbeesnek a fölött, melyik főhatalmu napnak vonzását kövessék.

Igen szomorú és unalmas lenne a világ, ha nem volnának az asszonyok mesterek abban, miképen lehet a költészetet, fényt és színpompát bevinni a hétköznapi

növése, ha még oly ártatlannak látszik is, alapjában véve kellemetlen és aggasztó s nehéz képzeletet alkotni arról, mennyi rosznak kútfeje ez a mi kisvárosi életünkben, melynek oly égető szüksége van ujjaalakulásra és derülésre. Sekélyes körülmények között nagyot várni nem szabad, ezért nincsenek sem nagy okok, sem nagy eredmények. De éppen azért, mert minden apró és kiszűrű, mindez semmi, mely a nagyvárosban tekintetbe sem jönne, azonban a vidéki város szűk keretében, valódi kalamitás. Azonban hagyjuk a páthoszt és én folytatom, úgy, ahogy kezdtem, engedjék meg, hogy eme híres asszonyok közül vaktában egyet-kettőt kiszakítsak; a photographia nem lesz egészen élethű, hanem a típusra majd ráismerhetnek.

Menjünk, példának okáért, M. völgybe.

Ez egy kised, elbájoló és gyönyörű Eldorádó a déli Kárpátok ölén, ahol nyár derekán nincsen sem por, sem szunyog, ahol estenden langyos, rövid ideig tartó esőben permetez, melytől a völgy reggelre fenyőillatban uszó paradicsomkertté változik. Eme gyönyörű darab földön találtam én egyszer egy híres asszonyt, aki nagyon, de nagyon híres volt az ő tudományos voltáról. Nem sokat törődött a természet szépségeivel és más nem betűkből álló dolgokkal, — szívének egyetlen szerelme az volt, „ami nyomdafestéket látva, széjjelment világgá“. Öregecske is volt már, túl azon koron, midőn a nők az anyatermészettel jóbarátságban élnek, ő már

régóta fiatalnak maradt asszony vala. Megifjulását a tudománynak kútfejéből mérte, amelyből nemsokára nekünk is jut egy kis kóstoló. Egy a fürdő évkönyveiben örökké emlékezetes napon társaságot hívott össze felolvasás czimén, össze is gyűlt a közönség nagy, szivbeli búzgósággal, hogy a tudós nő igéit bevegye. A hölgy szépen leült, nem ugyan pythiai triposra, hanem törökmódra a gyepre, és mi tudatlanok, vártuk a ki nyilatkoztatásokat, amelyek benne szundikáltak, megszűntek dobogni a cserebogarak szivei, nem zörgött a haraszt és mi hallottunk néhány adomát, amelyek bent voltak a löcsei kalendáriumban, egy receptet, hogy kell feltenni a főkötőt és mindazt olyan magyarsággal, hogy egy jelenlevő amerikai azt hitte, hogy sioux-indiánok nyelvében beszél.

(Vége következik.)

Szülőföldem.

(Pályamunka.)

*Idegen, idegen vagyok már én ottan,
Az én rég elhagyott, jó szülőfalumban,
Az utcákon le s fel, mint idegen járok,
Alig ismernek rám, én meg ő reájok.*

*Köszöntöm a népet, ők visszaköszönnék:
Talán, talán engem már nem is ismernek?
Itt laktam én egykor, ebben a nagyházban, —
Ebben a nagyházban, csupa boldogságban.*

*De aztán vihar jött, dülö fürgeteggel,
Velem könnyen elbánt, mint könnyű pehelylyel,
Hirtelen felkapott fekete szárnyára
És elrepült velem, a messze világba.*

*Túlhan völgyön, hegyen, lehajított végre,
Ott maradtam aztán, a nagy messzeségbe.
Mindegy, akár itten, akár ottan éljek,
De sajnálom mégis ezt a szép vidéket,*

*Hol gyerekkoromban vígan kergetődztem,
Ifjúkoromban szép ábrándokat szőttem.
Szép ábrándok jönnek, szép ábrándok mennek,
Mint a fellegképek tűnnek s megjelennek . . .*

*Egy öreg anyóka majd elébe lép:
„Isten hozta úrfi, vajjon él-e, él-e?
Semmi hirt sem hallunk sohasem felöle,
Sokszor gondolkoztunk, hogy mi lett belöle.*

*Megtartotta Isten, tartsa is sokáig,
Ne vessen meg minket, mint vetett idáig.
Jöjjön vissza közénk, jó szülőfalvába
Itt minden szereti és mindenki várja.“*

*Könnyező szemekkel szépen elbúcsúztam,
Kinn a temetőben egy sírra borítottam.
A vihar felkapott fekete szárnyára
És elrepült velem újra a világba.*

Pap Endre.

AZ ELRABOLT KAR.

(Dán elbeszélés.)

Irta: BERGSOË VILLEM.

Fordította: K. BENICZKY IRMA.

Karácsony estéje volt. A mezőt vastag hóréteg borította, ezüst-csipkeszőnyegként terült el a fekete túskebokrokon és sövényeken, honnan itt-ott egy éjjeli nyugalomból fölriasztott madár hirtelen elsurrant. Fölriasztották pedig ama kicsi szán csörgői, mely gyorsan közeledett a lelkészlak felé, a falu főutcájára végén. Ablakaiból barátságos világosság sugárzott.

A lelkészlakban csendes, de feszült várakozás uralkodott. A fiatalság a nagy kerti szobába gyűlt, a karácsonyfa körül táncoltak, aztán kifosztották, végre eloltogatták a gyertyákat, megbámulták Jörg bácsi elmés ötletét, hogy a szoba tetejére az Angliában elmaradhatlan gyimbor-ág helyett szép fenyőgalyat akasztott, s már régen a vacsoránál ülnének, ha nem történik az a csodálatos, de elvitázhatlan dolog, hogy Sziemszen orvos még nem érkezett meg. Ez csakugyan csodálatos volt, mert doktor Sziemszen éppen úgy tartozott karácsony estéjéhez s éppen olyan szükséges része volt, mint a karácsonyfa, a mézeskalács, az almarétes és a püncs. Számptalan okot előhoztak, melyek jövetelében megátolták, és Jörg bácsi éppen hozzá akart fogni, hogy hosszabb magyarázó előadást tartson, midőn ugyanazt a csörgő-csengést hallották az udvaron, mely a madarakat felriasztotta éjjeli nyugalomból az országuton.

Furesa kis jármű volt az, mely e pillanatban a lelkészlak udvarába befordult és az ódon kölépeső előtt megállt.

Először is kicsiny, fakó norvég poroszkalló, mely kedvetlenül rázta csörgős, vörösszarvakkal diszitett fejét, mögötte valami, ami úgy nézett ki, mint egy ódivatu magastámlájú szék, fönt bőrkocsifedéllel és lent óriási lábzsákkal s mindez szánkótalpra állítva, elől még ezen kívül valami székhéle volt alkalmazva, mely kocsiülésnek szolgált, ha esetleg szükség volt rá.

A lelkészlakbeliek előtt úgy látszék, megszokott látvány volt ezen különös fogat. Maga a tiszteletes ur gombolta föl a a lábzsákokat, hátrahajította a födelet és szivélyes üdvözlések közt lesegített egy kis embert a magastámlájú székről, míg a fiatalság a lépcsőn egy régi dal ismétlő versét hangoztatta: „Hujja! durr-durr, itt van a doktor ur!“

Valóban, doktor Sziemszen, a várva-várt vendég volt, ki most mint testes, pirosarczu, kis emberke bemutatkozott a társaságnak, tisztos, fekete bársonysapkával kopaszodó fején, megjegyzendő, miután az előszobában különböző felöltőiből és burkolataiból kibujt, ugymint főkabór-kucsmából, juhászbundából és főkabór-csizmából melyek a valóságos eszkimó vagy északsarki utazó kinézést kölesönözték neki. Könnyen lehetett észrevenni, hogy az orvos régi barátja volt a családnak s nem csak akkor jött a házhoz, ha orvosi segélyre volt szükség, a gyermekek ujjongva körülfogták s diadallal hureztolták az ebédlőbe, hol az asztalfőnél, a házigazda mellett, kellett helyet foglalnia Jörg bácsi ékes beszéde alatt.

A lakomának vége volt. — Jörg bácsi többször magyarázta a fenyőgaly jelentőségét és egyet-mást elbeszélte angolországi utazásáról, a kis doktor pedig gyakorlatilag bebizonyította, hogy azt valóban éppen úgy lehet használni, mint a legszebb gyimbor-ágot, midőn a lelkész egyszerre kérdezte:

— Nos, Sziemszen, mit fogunk hallani a mai karácsony estéjén? Magával hozta az elbeszélést?

— Igen, igen az elbeszélést, — a históriát, — édes drága doktor bácsi! — lármáztak a gyermekek. — Hallani akarjuk a karácsonyi elbeszélést!

— Micsoda elbeszélést? — kérdezte Sziemszen olyan csodálkozó arcczal, mintha ez valami egészen új dolog volna előtte.

— Ugyan, ne tettesse magát! — mondta a lelkész. Tizenöt év óta minden karácsony estéjén elbeszél nekünk valami érdekes történetet vagy mesét; nagyon csodálatos lenne, ha éppen ma nem tudna semmit.

— Azt mondják, akkor gondolja ki a históriákat, mikor betegeit megy látogatni s utközben ideje van rá, — szólt közbe Jörg bácsi. — Ma elbeszél nekünk valamit, mert hát mikor én Angliában jártam.

— Hát legyen meg az akaratok! — szakítá félbe a doktor finom, ironikus mosolylyal, mit azonban Jörg bácsi nem vett észre.

— Mit kívánnak?

— Egy igazi karácsonyi mesét, vagy elbeszélést, — kiáltott Jörg bácsi. — Valami regényest, daemonit, olyan Dickens-félet.

— Igen, kísértetek is legyenek benne! — mondta a legöregebbik fiu. — Akkor elfujjuk a gyertyákat, lecsavarjuk a lámpát és mikor a kísértet jön — Karlina sikoltozik.

— Milyen csunya vagy te, Frigyes! — zsémbelődött Karlina fülüg elpirulva; — olyat csak egyszer tettem, annak pedig már öt éve. Most azért is valami rémhistoriát akarok hallani.

— Oh nem, — kedves doktor ur! — kiáltott a városi barátnők egyike. — Beszéljen el nekünk inkább valamit. Vidámat saját életéből, diákkorából, azt olyan pompásan tudja előadni!

— Hadd legyen némi tanulság is benne, jegyzé — meg a lelkész, — pipát tömve régi barátjának, aztán egy pohár puncsot készített s odatette a támlány melletti asztalkára.

— Jól van hát, — mondta a kis doktor pajzán mosolylyal, — megpróbálom, vajjon kielégíthetem-e valamennyiök kívánságát, ámbár az nem könnyű dolog. Utközben meglátogattam Nielszen Pétert, kit pár héttel ezelőtt egy szekér elgázolt, karját eltörte. Ez eszembejuttatott egy kis történetet diákkoromból s mig ideértem, azon gondolkoztam, milyen formába lehetne önteni. Akarják hallani?

A házigazda fejével bólintott, a gyermekek közelebb húzták székeiket a joviális doktorhoz, ki, miután a puncsból kortyintott és pipára gyújtott, — így kezdé elbeszélését:

— Fiatal koromban volt, — azaz tevé hozzá Sziemszen mosolyogva, — 18—19 éves voltam, mikor Szölling szigorlóorvos és tanársegéd nekem a boneztant előadta. Ez a Szölling pompás gyerek volt, tele tréfás ötletekkel és pajkosággal, mindig jókedve volt, akár a bonezasztal mellett ült, akár az ó-akademikumban puncsot készített. Csak egy hibája volt, ha ugyan hibának lehet nevezni: a legszigorubb pontosságot követelte hallgatóitól. Ha az ember csak pár perczezel elkészt, Szölling azonnal dörmögött s olyankor egész este rosszkedvű volt. Ő maga nem készt el soha, legalább a mi körünkben nem.

Egy szerdai nap estéjén, mint rendesen, a társaságnak pont hét órakor nálam kellett volna összegyülni a Regenzben. Ez egy ószerű épület, a koppenhágai egyetem közelében, hol szegényebb egyetemi hallgatók ingyen szállást kapnak. Én e czélből megtettem a szo-

kott nagyszerű előkészületeket; néhány széket kölesönkértem, valamennyi pipámat megtömtem s rábirtam Hanzit, távolítsa el a pamlagról a reggeli kávé és theaedényeket, ahova rendesen rakni szokta, ahelyett, hogy a folyosóra kivinné az arravaló szekrénybe. A társaság lassanként összegyült, az óra hetet ütött, de Szölling még mindig hiányzott, legnagyobb bámulatunkra.

Már elmúlt két, három, sőt öt percz hét óra után, mig végre Szölling lépését hallottuk a folyosón és szokása szerint hirtelen, kemény kopogással érinté az ajtót. Mikor belépett, olyan boszuszak s egyszersmind zavartnak látszék, miszerint akaratlanul kiáltottam:

— Mi baja, Szölling? Csak nem lopták meg?

— Szörlemi vallomás. —

— Sőt igen, — felelt Szölling rosszkedvűen s nem is valami közönséges tolvaj volt; — tevé hozzá, felöltőjét az ajtószögére akasztva.

— Hát mit loptak el magától? — kérdezte Nanzen szomszédom.

— Csontvázam mindakét karját, éppen ma kaptam a közkórházból, mondta Szölling olyan arcczal, mintha az utolsó fillérét elrabolták volna. — Valóságos vandalizmus ez!

Mindnyájan kacagunk ezen a csodálatos lopáson, de Szölling folytatta:

— Ki képes ezt közületek megérteni?

Mindakét kar oda van, éppen a vállcsuklóban elvájta és ami legesodálatosabb a dologban, — éppen úgy van az én régi, füstös csontvázamnál is, mely bent áll a hálószobában. Ott sincs kar, — akár csak itt a tenyeremen.

— Az már baj, — jegyeztem meg, — hiszen éppen ma este a karnak boncztanát akartuk elővenni.

— Csont-tanát! — javította ki Szölling komolyan. — Hozd elő a csontvázadat, kis Sziemszen, nem olyan jó, mint az enyém, de hát ma azzal kell beérnünk.

Az ablakfülkéhez siettem, melynek egyik sarkában egyszerű shirting-függöny mögött tartottam boncztani kincseimet, a „muzeumot“ — mint Szölling mondani szokta. — De ki irhatná le megdöbbenésemet sőt rémületemet, mikor a csontvázat ugyan szokott helyén találtam, mint rendszeren a diákegyenruhával, csákó, kard és tölténytáska, földszitve, de — karok nélkül.

— Az ördögbe! — kiáltott Szölling — ugyanaz a tolvaj volt itt, aki nálam járt, a karok éppen olyan módon el vannak választva a vállcsuklóban, mint az én lakásomban. Az a te dolgod volt, kis Sziemszen!

Én esküdöztem, hogy teljesen ártatlan vagyok és boszankodtam szép csontvázam megcsontolásán, de Nanzen kiáltott:

— Várjatok egy pillanatig, azonnal itt leszek!

Ezzel szobájába rohant, de már a másik pillanat-

Fura legény volt az a Daae Nilsz, igazi typusa egy most már majd egészen kihalt fajnak. A viszonyok csodálatos játéka folytán, — amint ő maga nevezte, — majd valamennyi tanszakot végezte és előmutathatott bizonyítványokat, melyekből kitűnt, hogy nemcsak egy, de háromféle vizsga küszöbén állt.

A theológián kezdte, de a Jakab és Ézsau közti örökösödési viszony magyarázata a jogtudomány felé terelte. Mint jogász, egy fölötte érdekes mérgezési eset által arra a meggyőződésre jutott, hogy az orvosi tudomány fölötte szükséges melléktanszak, melyet nem szabad elhanyagolni és most olyan buzgalommal nekilátott, miszerint egészen megfeledezett a jogról és azzal vigasztalhatta magát, hogy negyvenéves korában a szigorlatokat leteheti s gyakorlóorvos lehet, ha az ötvenet meghaladja.

Daae Nilsz nagyon komolyan vette azt a dolgot, melyet tárgyaltunk.

Minden dézsának van két füle, minden hurkának két vége, minden dolognak két oldala, — mondta, — kivéve ezt, melynek három oldala van (tetszés). Jogi szempont-

ból tekintve, kétségkívül lopásnak minősíthető vagy inkább betörésnek s még helyesebben, betöréses lopásnak. Orvosi szempontból tekintve, azt kell megállapítanunk, hogy a tolvaj beszámíthatlan állapotban eselkedett, mert csak karokat lopott, holott éppen egy egész csontvázakat lophatott volna, s ha jogi szempontból lopás miatt el kell őt ítélnem, orvosi szempontból kénytelen vagyok őt fölmenteni. Eszerint itt két fakultás ellenkező állást foglal és az igazság kétséges marad. De én most, mint theologus, egészen más közvetítő szempontból tekintem az esetet. Nézetem szerint, maga az isteni gondviselés akarta így. Mert egy jütlandi jóakaróm, kinek gyermekeit a bölcsesség gyümölcseivel tápláltam, két hizott ludat és két valóságos kacsa-t küldött nekem, melyeket ma Mathiezen Zarsnál vacsorára megeszünk. Azért jöttem, hogy a tisztelt társaságot meghívjam a nem mindennapi lakomára.

Eszerint a karok eltűnésében a gondviselés magasztos intézkedését látom, kinek megfoghatatlan bölcsesége ellenkezik *azzal* a bölcseséggel, mely máskülönbben ma este tisztelt Szölling barátom ajkairól malasztként csepegett volna.

Daae kissé zavart beszédét tapssal és nevetéssel fogadtuk, csak Szölling tett egy pár gyenge kifogást, mit azonban hamar elfojtott a vigság és tréfás ötletek zaja.

Gyakran volt alkalmam arról meggyőződhetni, hogy e rögtönzött dáridók legvigabbak szoktak lenni s úgy volt akkor este is. Daae Nilsz jól tartott minket a kitűnő sültekekkel s mulattatott legjobb ötleteivel, Szölling elénekelt legjobb dalaival és a bankett javában folyt, midőn künn az utcán sikoltozást és különböző hangok kiabálását hallottuk, aztán tompa ropogást be-tört ablaküvegek csörrenésével vegyest, mire fülhasító jajgatás következett.

(Folytatása következik.)

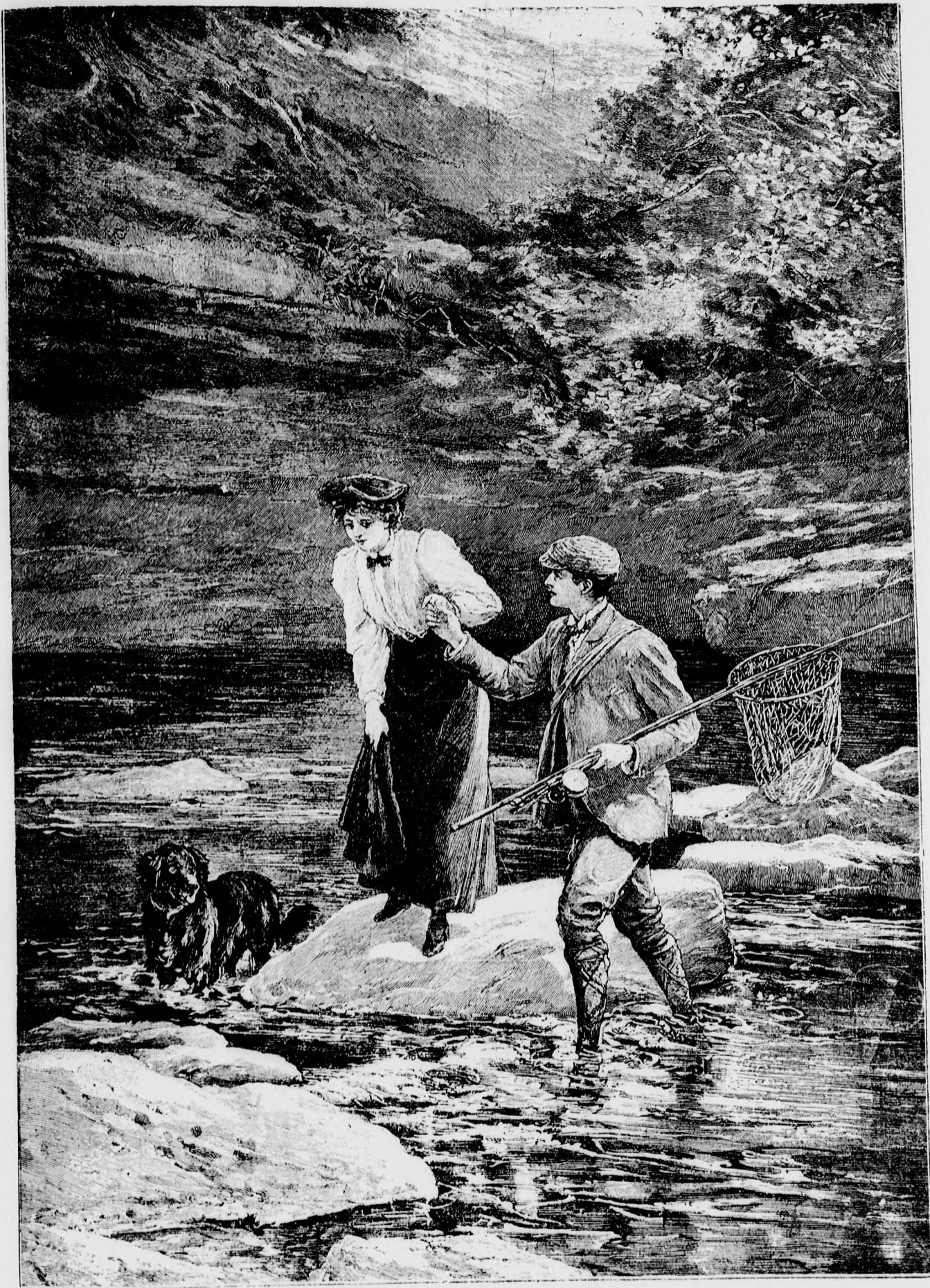

—♦— Alamizsnaosztás. ♦—

ban visszatért zavartan és sápadtan. A csontváz ott volt a helyén, de karok nélkül, ellopták és a vállszalagokat éppen olyan módon elvágta, mint az enyémmel...

A dolog, mely már magában véve rejtélyes volt, most már rémitő kezdett lenni. Hiába törtük a fejünket gyanításokon és magyarázatokon, azzal nem mentünk semmire sem s végre elküldtük a szolgát a folyosó tulsó végére, hol egy Raon nevű fiatal orvostanhallgató lakott, ki, amint tudtam, a közkórház kapusától tegnap kapott egy csontvázat. De Raon nem volt otthon s magával vitte a kulcsot s így Hanzl nem mehetett be s midőn az izlandiak folyosójába küldtük, azzal a hírrel tért vissza, hogy Bjööef Szkafterzon szobatársát, Szkallefanger Einárt, úgy „megdolgozta“ az egyetlen ott létező csontvázal, hogy csak néhány törött lábszárcsont maradt belőle. Most már nem tudtuk, mitevők legyünk. Egyikünk sem tudta fölfogni az összefüggést. — Szölling szitkozódott, káromkodott s a társaság már indulni készült, midőn egyszerre valaki fölbotorkált a lépcsőn. Mindjárt utána föltárult az ajtó s belépett egy furcsa, magas, szikár alak: Daae Nilsz volt, egy öreg diák, kit akkor mindnyájan nagyon jól ismertünk.

— ✨ — Járatlan utakon. — ✨ —

Geréb András.

(Pályamunka.)

Ne menj férjhez, ne menj,
Dorozsmay Lenke,
A gazdag Balázshoz;
Neki csak pénzed kell,
Mást szeret a szíve . . .
Menj Geréb Andráshoz!

Nem megyek, nem megyek
Én Gerébhez soha!
Csak Balázs kell nekem;
Ha el is kárhozom,
Ha meg is átkoznak,
Úgyis őt szeretem.

Hova, hova Geréb?
Mért oly halvány arczod,
S kardod olyan fényes?
Dorozsmay Lenke
Esküvője, tudod,
Hogy most pünkösdőn lesz?

Lesz, ha lesz! de nem ám
Balázsszal, azzal a! . . .
Az Istenért, Geréb!
Szemed vérben forog;
Tán jobb lenne, hogyha
A kardot letennéd.

. . . „Éjjél van . . . ah alszik . . .
Jó 'jszakát kívánok!
Így! . . . édesebb álma . . .“
Geréb! — mit csináltál,
Hogy véres a kardod?
„Csak rozsdá az rajta“ . . .

Jó reggelt, jó reggelt,
Dorozsmay Lenke!
Jaj, de halvány vagy ma:
Kettőt harangoztak,
Ne várd völegényed . . .
Nézd ez vére rajta . . .

„Jaj anyám! . . . Balázs! . . . ah!
Meghalok . . . meghalok . . .
Geréb, átok reád! . . .“
Kössétek kezeim,
Kössétek zsandárok,
Már zord lett e világ!

Boldizsár András.

Agglegények regénye.

(Regény egy kötetben.)

(2)

Irtá: **KOZMA JÁNOS.**

II.

Megboldogult atyám, Almásy István, B.-Almásón nótárius volt; felejthetetlen anyám, Szegváry Ilona pedig a szomszéd faluban lakó, ős nemes Szegváryak utolsó sarjának egyetlen leánya.

Krisztus után az ezernyolczszázötvenedik esztendő irták akkor, midőn egy tavaszi napon rászállt a mi házunk tetejére a gólya és az én jó anyám egy örökké siró-rivó, kis fiugyermekkel örvendeztette meg az én komorképű, de galambszelidlelkű atyámat.

És azt a kis rajkót az én anyagi jó anyám úgy őrizte, mint a szemevilágát, úgy féltette, mint a búrok féltették országaiknak függetlenségét; úgy becsülte, annyira gondját viselte, ápolta, dédelgette, hogy annál jobban nem is lehetett.

Az a siró-rivó eleven masina volt az én jó szüleimnek akkoriban az összes vagyona, akit nem adtak volna oda a világ minden kincseért senkinek.

És az én kedves szüleim által a világ összes kincseinél többre becsült siró-rivó, kis poronty felnevelkedett s jelenleg Dr. Almásy Andor, fővárosi agglegény.

A mi szerelmesszívű, szürkefejű, szép barátunk, — tóditotta koromháti Kormos Szilveszter.

Hogy szerelmes ma már nem vagyok, legfőbb bizonyossága annak, hogy rendszeren a ti társaságotokban a ti barátságotokat élvezem és hogy szürke a fejem, szerelmesszívű ember pedig nem a dereshaju agglegények kompániáját keresi, — mentette magát szónokunk . . .

— Igazad van. Ha egyszer az embernek elhervad a haja, elhervad akkor már a szívvirága: a szerelem is, — jegyzé meg Somhegyi Róbert.

Dombszöghy Kázmér pedig erre olyan hamiskásan mosolygott s olyan mozdulatot csinált a fejével, mintha kétségbe akarta volna vonni Somhegyi Róbert merész állítását.

Koromháti Kormos Szilveszternek pedig ekkorra már ismét kiszáradt a torka; a boros üvegét vette kezelés alá és töltött a társaknak s a szerelemről eként vélekedett: Szerelem, szerelem, jobb annál egy korty nekem.

— De biz Isten, erre nem iszom, szabódott sértődten Dombszöghy Kázmér — és ismét belebámult a gomolygó füstkarikákba.

Az agglegény triumvirátus — nem törődve Kázmér ur titokban tartott nézetével, — összekoeczan-totta poharát és koromháti Kormos Szilveszter állításának igaz voltát megpecsételték azon ténykedésükkel, hogy poharukból kiitták a búfelejtető italt az utolsó cseppig.

A legvénebb agglegény pedig folytatta indítványát ott, ahol elhagyta:

— Az elemi iskolát otthon, B.-Almásón végeztem, a középiskolát a ciszterezita-rend székesfehérvári főgimnáziumában; jogra pedig felkerültem ide, a fővárosba, minek elvégzése után itt szándékoztam ügyvédi irodát nyitni, mely szándékomtól azonban egy váratlanul közbejött, az én jövőmet, az én üdvömet szétromboló esemény következtében elállottam.

— Érdekesnek ígérkezik élettörténeted — jegyzé meg Somhegyi Róbert.

Halljuk!... halljuk! — türelmetlenkedett a bögőhangu koromháti agglegény.

— Alig végeztem el a gimnázium nyolczadik osztályát, máris egy édes-kinos érzés lopódzott a szívembe, — folytatta élettörténetét hősünk.

Vakáció alkalmával egy hangversenynyel kapcsolatos táncmulatságon láttam meg életemben először a szomszéd község egyik előkelő földbirtokosának, hegyesi Hegyfű Balázs urnak bájos szépségű leányát, Arankát és az én lelkem azon perezbén tüzet fogott; szívemben a szerelem tüze égett, a szerelem tüze lángolt.

Szerettem... rajongva szerettem, — persze, — csak titokban.

Hegyesi Hegyfű Aranka akkor nem lehetett több, mint tizenöt vagy legfeljebb tizenhatéves.

S talán az első táncmulatságon vett akkor részt?

Azt most abból gyanitom, mert természetes magatartásával többizben elárulta, hogy nincs szokva a zajos nyilvánosságához.

Oh, talán az a táncmulatság volt az oka az én sivár agglegénységemnek?

Igen, az az oka... az a táncmulatság volt az oka, mert ott találkoztam ő velem, ott szerettem meg őt s ott nyomban meg is fogamzott lelkemben az elhatározás, hogy: vagy ő, vagy senki más nem lesz az enyém soha soha.

Meg is fogadtam akkor lelki üdvösségemre, hogy iparkodni fogok, szorgalmasan tanulok, ügyvéd leszek s egykor, mint végzett ügyvédember, meg fogom kérni azt az üdvöt osztó kezét, melynek elnyerésére — addig is — igyekezni fogom magamat méltóvá tenni.

Szívemben egy titkos érzés támadt, amely ugy napközben, mint éjjeleken át álmaimban esábitott, biztatott: „birni őt.”

E pereztől fogva az volt az én életemnek egyedüli célja.

Azután a vakációban még többször is találkoztunk.

Aranka is bizonyos figyelemmel viseltetett irántam, mely figyelem később a legtisztább, üdvözlítő szerelemmé nőtte ki magát.

Ugyanis, én a rákövetkező évben — mint első évet végzett jogász — Hegyesre, Hegyfű Balázs urnak kastélyába kerültem házitanitól: Tihamér fiát, — ki a gimnázium harmadik osztályában megbukott — készítettem elő a pótvizsgára, ami természetesen a lehető legszebb eredménnyel sikerült is.

— Az már nem tartozik a dologhoz, — vágott közbe Kormos Szilveszter, ki már alig várta, hogy ő rá kerüljön a szó.

És mint házitanitónak alkalmam volt Arankával mindennap találkozni, ugy a kastélyban, mint a kastélyt övedző angol parkban.

Nem is késtem soká Arankának elárulni titkomat. Egy alkalommal a parkban jártam s távolról megláttam Arankát, amint kedves virágai között babrált. Feléje siettem s midőn közelébe értem, lelkem egészen el volt bűvölve, szívem hangosabban kezdett dobogni. S az az elbűvölő, édes, titkos érzés bátorságot öntött lelkembe és megszólítám: Aranka!... imádott Aranka!

Ő felijedt és felém fordult.

S talán az ijedtség adta vagy talán szive sugalta ajkára azon sokatmondó édes szavakat:

— Ön az Andor?

A szerelmesek leginkább keresztnéven szokták szólítani egymást.

(Folytatása következik.)

Menekülés.

*A szerelemnek mámorától
Nem édesülhet életem;
Az ölelés, a csók, a mámor,
Oh! minden, minden fáj nekem!*

*Úgy iszonyodom a magánytól,
S fáj lennem emberek között,
Menekülök utcák zajából —
S szobámban majd megőrülök.*

*Fáj a baráti kézszerítés,
S az ellen gyűlölete bánt;
Az ébrenlét, az álomlátás,
A zaj, a csend, fáj egyaránt.*

*Reám öröm, fény hasztalan hull,
Föl nem vidíthat semmísem,
Mert minden gyötoremre torzúl
Lelkem sötét örvényiben.*

*Nem a csalódások, kudarczok,
Nem is azokon bánkódom,
De hogy folytatni kell a harezot,
S nem vár sehóse nyugalom!*

*Oh sért, gyötör itt engem minden,
S itt jobban fájna a halál,
Csak futni, menekülni innen,
Bús lelkem déli tájra száll.*

*Ott, hol csak egy lélek sem ismer
S nem gyűlöl senki engemet,
Ott, hol idegen minden ember,
S így senkítsem gyűlölhetek.*

*Ott hagyja el ziháló mellem
Legutolsó leheletem,
Ott szálljak sírba könnyezellen,
S ki temet, idegen legyen!*

*Ha benne nyugalmat találok,
Nagyon jó hely a sírhalom,
Kedves rokonság, hű barátok,
Részvétetek' nem szomjazom!*

Varsányi Gyula.

Közgazdasági rovat.

Első Leánykiházasítási Egylet m. sz. Folyó évi augusztus hóban 1231 jutalékrész irattatott be és nászjutalékok fejében 36.528 K. 35 f. fizettetett ki.

1900. január 1-től augusztus 31-éig beirt összes jutalékrészek száma 9823 és a kifizetett nászjutalékok összege 301.154 K. 46 f.

Csevegés a „Zöld szalon“-ban.

Csevegjünk a gondolatolvasásról?

Ám teljesedjék kívánságtok!

Nemrég bámulatba ejtette a főváros közönségét *Cumberland* gondolatolvasó, ki bekötött szemmel megtalálta a távollétében elrejtett tűt és pontosan teljesítette a gondolatban ráparancsolt végzendőket.

Bámulatos mutatványait minden segédeszköz nélkül végezte, nem használt semmi ugynevezett hókusz-pókuszt. Csak a közönség közül kért fel egy-egy mediumot, akinek üterét fogta és aki gondolatban neki a parancsokat osztogatta.

Az „Urániában“ most dr. Scholtz János tudományos alapon következőkben adja magyarázatát *Cumberland* bámulatos mutatványainak:

Ennek az oly bámulatosnak látszó mutatványnak egyszerű magyarázatát adta már körülbelül 50 év előtt *Chevreul* és újabban *Beard*, *Gley*, *Richet*, *Obersteiner* és *Preyer* kísérletei igazolták, hogy a médium által kiváltott apró akaratlan izommozgások azok, amelyek a gondolatolvasót utjában vezetik és a keresett tárgyhoz vezérik. Amikor az elrejtett tűt keresi *Cumberland*, akkor a médium, akit felszólít arra, hogy erősen gondoljon arra a helyre, ahol az elrejtett tárgy van, öntudatlanul is egész testével, de különösen a karjával apró mozgásokat végez, melyeket a gondolatolvasó megérez és követ. Ezeknek az apró, önkénytelen és öntudatlan izommozgásoknak eredménye az, hogy a médium egész testével mintegy az elrejtett tárgy helyébe irányába dül és kissé húzva őt, alig fejt ki ellenállást, míg más irányban nagy az ellenállás és így mikor a kérdéses helyen már túl van, mintegy visszahúzza a gondolatolvasót, mert a téves irányban nagy ellenállást fejt ki, míg a helyes irányban ellenállás nincsen. Ha nem érzi elég jól a gondolatolvasó ezen apró mozgásokat, akkor hirtelen erős rákiabálással — „tudja hol van a tű“ — fokozza ezeket a mozgásokat és a médium csaknem odamutat arra a helyre, ahol a tű van.

Munk ezeket az apró mozgásokat corsicalis reflexeknek tartja. Mindjárt könnyebb lesz ezek megértése, ha egyes ismert körülményre hívom fel olvasóim figyelmét. Így, ha erősen gondolunk valamire, nem ritkán öntudatlanul is ajakmozgásokat végzünk, sőt néha ily uton gondolatunkat el is árulhatjuk. Ez a körülmény, hogy az emberismerő képes a külsőből bizonyos fokig a belsőre következtetni; bizonyítja, hogy bizonyos külső elváltozásoknak, mozgásoknak, izomösszehúzódásoknak kell az áruló szerepét játszaniok. De hiszen a festészet és szobrászat sem tesz egyebet, mint mozdulatokkal, tartással és arckifejezéssel ábrázol belső indulatokat és gondolatokat. Ha erősen gondolkodunk, homlokunkat önkénytelenül összeránczoljuk. Ha valamit erősen szemügyre veszünk, önkénytelenül is mindjobban és jobban föléje hajolunk. Vagy vannak bizonyára többen olvasóim között, akik gyermekkorukban az ajtón hallgatözva, a hallott események annyira lekötötték figyelmüket, hogy önkénytelenül is, mivel közelebb-közelebb hajoltak az ajtóhoz, míg végre benyomták azt és a leleplezés keserűségét talán még most is emlékezetükben őrzik.

Kérdés azonban, hogy a feladott cselekményeket miként viszik ki? Jelenlétemben a következő feladatot oldotta meg többek között: egy megnevezett ur balzsebéből vegye ki a cigaretta-tárczát. Mit tesz *Cumberland*? Mielőtt szemeit beköttené, erősen rászól a médiumra — „tudja jól, hogy mit kell tennie“ — és akik jelen voltak és jól figyeltek, láthatták, hogy a médium

akaratlanul is ama hely felé fordította a fejét, ahol a kérdéses ur ült. Ezt észrevette *Cumberland* és az irányt tudta már. De még ha nem is tudta volna, úgy szemének bekötése után is, a médiumnak vezetése alatt eljutott a kívánt helyre. De miként tudta meg azt, hogy mit kell tennie? Aki jól figyelt, ismét megtalálhatta a dolog nyitját. *Cumberland* folyton mozog: előbb egy más egyénhez fordult [a médium nem reagált], majd a meghatározott urhoz ér [a médium jelzi, hogy ez az igazi], végigtapogatja a fejtől a lábíg [várja a jelet, az izomrángást a médium részéről, hogy így közelebből is tájékozódjék]. Kiveszi a melltűjét és magasra tartja [semmi jel a médium részéről], visszaadja a tűt tulajdonosának és tovább kutat [még mindig nincs jelzés], végre balzsebébe nyúl [a médium megadja a jelet], kiveszi a cigaretta-tárczát és a közönség zúgó tapsviharja közt felmutatja a keresett tárgyat és így a feladott cselekményt megoldotta.

Kétségtelen, hogy e kísérletek megoldásánál, a médium élénk reakcióján és a gondolatolvasó gyakorlott megfigyelési képességén kívül, a közönségnek is lényeges szerepe van, mert míg a kísérlet kezdete alkalmával, itt-ott beszélgetés töri meg a csendet, addig *Cumberland*-nak kérdéses helyre értekor halotti csend állott be és mikor közel volt a megtalálandó tárgyhoz, mindig hangzott el valamerre „ah“, vagy „oh“ kiáltás a közönség köréből.

Az elmondottak alapján, *Cumberland*-nak többi kísérleteit is könnyen megmagyarázhatja magának a t. olvasó.

A másolat hitelül:

Matyi.

KÉPEINKHEZ.

Almaszüret. Oly rég szerette volna úgy igazában megmondani ez a helyre legény, ennek a helyre leányzónak, ami az ő szíven fekszik, de — tudj' Isten miért, — sohase volt hozzá elég kurázsija. Pedig hogy szereti és még jobban szeretné, ha már az a tűzről pattant Erzsók az ő kis felesége volna. Most elcsipte. Ott szedegette a gyümölcsöt a fa tetején. Az élelmes István elveszi alóla a létrát és hirtelen kurázsit kapva, odaszól:

— Ha hozzám jössz feleségül, odaadom a létrát. Mások nem ám!

És hogy mit felelt a leány, az leolvasható arczáról. — Azt, hogy „Szüret után lesz az esküvő.“

Szép kilátás. Három szép leány az ablakban. Élvezik a kilátást és egyben a rájuk tekintőknek még szebb kilátást nyújtanak.

A SZERKESZTŐ POSTÁJA.

Sídó Vilma. A dalok nyomdafesték alá kerülnek, de türelemmel kell várnia. — **Csevegő.** Határozottan ügyes, tehetséget eláruló dolgozat, de ezen rovatot magunknak kell feltartani. A versike jönni fog. — **Pi. Al.** Ez is jó. Ha készek vagyunk a pályamunkák leközlésével, gyors tempóban sorra kerül ez és a két régi is. — **Buday S.-né.** Keveset, rövidet szívesen. A czimeket köszönjük. — **„Nem lehet“** . . . ilyesmit közölni. — **Kellemetlenség?** . . . bizony az, ha ily kéziratokkal zaklat. — **Morvay.** Átolvassuk.